

Vysočina

Vrchovina mezi Čechami a Moravou vždycky ležela tak trochu na periferii – procházely tudy sice významné obchodní stezky, ale k jejímu intenzivnějšímu osidlování došlo až ve vrcholném středověku. Se středověkou kolonizací přišel i rozkvět dolů, například v Jihlavě a Stříbrných Horách, a nerostné bohatství zase podmiňovalo rozvoj měst. Těžký průmysl 19. a 20. století se tu ale příliš neuchytil a ani obyvatelstvo se neměnilo tak výrazně jako ve velkých uhelných revírech nebo v pohraničí. Díky tomu se mnohé středověké památky, například systémy městských opevnění, dochovaly v poměrně autentické podobě. To ale neznamená, že by se moderní doba Vysočině zcela vyhnula. Po celém kraji najdete roztroušené drobné místní provozy typu cihlen, vápenek, sklářských a železářských hutí nebo mlýnů. V údolích mnoha drobných řek zvedají hladinu různé přehradní hráze a na roli Vysočiny jako spojnice mezi Čechami a Moravou upomínají významné dopravní stavby při dálnici a železničních tratích. Na Vysočince není jedno místo, jehož návštěva by vám představila celý kraj, ale spousta takových, kam stojí za to se vrátit.

Lipnické žulové lomy

Mapa KČT č. 44, 46

Otevírací doba: volně přístupné

Cen.hladina: zdarma

<http://ucho.hyperlinx.cz/>

Kam v okolí?

Když už budete v Lipnici, zajděte se určitě podívat na hrad. Byl založen kolem roku 1310 rodem Lichtenburků, ale jeho současná podoba je výrazně ovlivněná pozdně gotickou přestavbou z počátku 16. Století. Lipnický hrad je díky své dominantní poloze skutečně nepřehlédnutelný. Naopak z jeho věže můžete přehlédnout velkou část kraje, který kdysi ovládal. www.hrad-lipnice.eu

Přibližně dvacet starých žulových lomů skrývají lesy na severozápadním okraji Lipnice nad Sázavou. Ve většině z nich se těžilo v první polovině dvacátého století. Kvalitní lipnická žula se dá lámat ve velkých blocích a má proto celou řadu využití v hrubé i ušlechtilé kamenické výrobě. Tvoří například portál Vinohradského tunelu v Praze a dělaly se z ní také dlažební desky, které zdobí některé pražské stanice metra.

Lomy jsou dnes už opuštěné, romanticky zarostlé a často i zatopené. Činný zůstává jen **lom Kopaniny** u Dolního Města, který není veřejnosti přístupný. Ty ostatní najdete porůznu poschovávané v lesích a máte-li čas, můžete si vzít podrobnou mapu, vtipovat si některá místa a zahrát si na objevitele.

Chcete-li se raději vydat za prací starých lomařů najisto, můžete výlet spojit s prohlídkou **Národního památníku odposlechu** – trojice provázaných sochařských prací vytesaných do žulových skal. Jejich autorem je sochař Radomír Dvořák, který tímto dílem částečně navazuje na haškovské motivy, neodmyslitelně spojené právě s Lipnicí. První dvě skulptury, **Bretschneiderovo ucho** a **Ústa pravdy**, zdobí lomy zvané **Jednička** a **Dvojka**, které se nalézají nad sebou ve svahu na západní straně Holého vrchu u Lipnice. Třetí motiv, **Zlatý voči**, byl vytesán v lomu nazývaném

▲ Ústa pravdy v lomu Dvojka. Celý projekt Národního památníku odposlechu byl realizován v roce 2006.

▲ Stopy po rozpojování kamenných bloků pomocí klínů bez použití trhaviny

▲ Breitschneiderovo ucho v lomu Jednička. Od Jedničky ke Dvojce se dá projít nejen po značené cestě, ale i svahem po starých lomařských chodnících.

▲ Zlaté voči se zrcadí v hladině jezírka v lomu Střelnice

Střelnice (též Starý), který je trochu západněji od Lipnice při zelené značce. Cesta k jednotlivým součástem památníku je značena od okraje městečka. Nedaleko od Zlatých vočí si také můžete všimnout velkého oploceného **lomu Hřebeny** s chatkovým táborem. Patří České táborské unii a právě zde probíhaly v letech 1977–1990 známé Prázdninové školy Lipnice.

Dřevěné zvonice

V kraji mezi Humpolcem a Světlou nad Sázavou se můžete zastavit rovnou u tří dřevěných a polodřevěných historických zvonnic. První z nich je pozdně gotická a stojí v Rečici u hřbitovni zdi poblíž kostela. Druhá je o něco mladší; zřejmě vznikla někdy kolem přelomu 17. a 18. století a najdete ji v Dolním Městě na vršku za kostelem. Třetí, vystavěná v 18. století, se tyčí u márnice poblíž kostela v Krásné Hoře.

Mapa KČT č. 44, 46

Otevírací doba: volně přístupné

Cenová hladina: zdarma

Další větší skupina žulových lomů, ve kterých ovšem žádná sochařská díla nejsou, se nalézá zhruba v půli cesty po žluté značce z Lipnice do Radostovic. Stojí u nich několik bývalých lomařských budov, dnes rekreačních objektů. Největší a nejlépe nalezitelné jsou zde zatopené lomy **Čtverka** (též Charazmův nebo Naháč) a **Šestka** (též Hranice).

Lipnické lomy jsou už dlouho oblíbeným cílem výletníků, táborníků, trampů, orientačních běžců, potápěčů a nudistů. V létě některé z nich přímo vybízejí ke koupání.

Mapa KČT č. 48

Otevírací doba: volně přístupné

Cenová hladina: zdarma

www.turistika.cz/mista/peperek

www.technicalmuzeum.cz

www.libri.cz/databaze/mosty/heslo.php?id=253

www.libri.cz/databaze/mosty/heslo.php?id=883

Kam v okolí?

Za návštěvu stojí jedna z památek UNESCO, Santiniho poutní hřbitovni kostel svatého Jana Nepomuckého, nacházející se na Zelené hoře nad zámkem ve Žďáru nad Sázavou.
www.zelena-hora.eu

▲ Jeden z menších lomů hluboko v lipnických lesích

▲ Lom Šestka

Upozorňujeme jen, že se nejedná o oficiální koupaliště a některé z nich jsou soukromým majetkem. A ještě na jednu věc pozor! Na různých mapách mohou být jména jednotlivých lomů prohozena. Je to dáno tím, že různé skupiny lidí, které sem jezdily, pro ně používaly odlišná čísla a jména. Ty výše uvedené by ale měly být k nalezení poměrně snadno.

Stříbrné doly Peperek, historické mosty a Hamry

Na vrchu **Peperek** (asi čtyři kilometry západně od Žďáru nad Sázavou) se nacházely ve středověku doly na stříbrnou a později i na železnou rudu. Ačkoliv se žádné výrazné stopy nedochovaly, zajímat by vás mohlo to, proč v roce 1328 došlo k ukončení provozu. Důvodem bylo poměrně silné zemětřesení, které mělo na svědomí ukončení těžby nejen ve zdejších

▲ Dle pověsti přes tento most přešel Jan Žižka. Ve skutečnosti to nebylo možné z prostého důvodu, že most pochází z mladší doby.

▲ V údolí řeky Sázavy lze najít několik starých kamenných historických mostů. Tento můžete vidět ve Stříbrných Horách.

stříbrných dolech, ale v mnoha dalších dolech na Vysočině. Vrchol Peperku je dnes přírodní rezervací a doveďte vás k němu turistická značka.

Z Peperku se můžete vydat přes rozcestí Na konci světa, kde najdete v místě bývalé zemské hranice Čechy-Morava repliku starorakouské hraniční strážní budky. Do Hamrů nad Sázavou dorazíte přes další přírodní památku, nazvanou Rozštípená skála. Nedaleko ní stojí **Brdíčkův mlýn**. Původně zde fungoval od 14. do 17. století hamr, později byl v provozu jen jako mlýn, jehož činnost skončila před druhou světovou válkou. Brněnské Technické muzeum budovu odkoupilo a od léta roku 2011 otevřelo v jeho prostorách expozici hadrnictví. K vidění je činnost bucharu a dalších zařízení poháněných dvěma vodními koly, část je také věnována poslední mlynářské rodině Brdíčků.

V **Hamrech nad Sázavou** stojí jednoobloukový kamenný most z konce 18. století. Most je zajímavý vysoce vyklenutým střechovitým tvarem a použitím velmi dobře opracovaných kamenů.

Další zajímavý renesanční tříobloukový most pocházející zřejmě z 16. století můžete obdivovat v **Ronově nad Sázavou**.

▲ Nedaleko zámku ve Žďáru nad Sázavou a unikátního Santiniho hřbitovního kostela na Zelené hoře najdete také technickou památku – barokní most postavený roku 1761.

Technická zajímavost

Severně od Nového Města na Moravě leží ve Žďárských vrších obec Daňkovice, nad kterou se zvedá od výšky 813 metrů nad mořem Buchtův kopec. Na něm můžete spatřit budovu s kopulí radaru a kontrolní věž, sloužící k řízení letového provozu nad naší republikou. Pro řízení civilního provozu existují v České republice už jen dva takové body.

Mapa KČT č. 48

Otevírací doba: nepřístupné

www.toulikypocechach.com/buchtuv.php

Zaniklá železářská výroba v Kadově

V první polovině 19. století by někdo mohl jen těžko předpokládat, že za pouhé dvě stovky roků zůstane po jedné z největších železáren na Moravě jen málo stop. V té době se tu vyráběly jak užitkové a ozdobné předměty (třeba náhrobní kříže), tak litinové potrubí, sloupy, talíře nebo šperky. V okolních obcích (Sněžné, Fryšava) lze dodnes narazit na litinové kříže vyrobené ve zdejších železárnách.

Mapa KČT č. 48

Otevírací doba: volně přístupné

Genová hladina: zdarma

www.kadov.unet.cz

Náš tip

Největším rybníkem Vysočiny je Velké Dářko ve Žďárských vrších severně od Žďáru nad Sázavou. Rybník s takřka půlkilometrovou hrází byl dostavěn už v roce 1480 a dnes funguje především jako rekreační a retenční nádrž, původně však sloužil i k pohonu níže položených hamrů. Okolo Velkého Dářka vede naučná stezka, která vás dovede k rašeliništi s bifurkačním územím, odkud střídavě odtéká voda jak do řeky Sázavy, tak i do Doubravy. V nedaleké Polničce kromě již zmíněných hamrů stály také od roku 1830 vysoké pece a válcovna kolejnic. Bohužel do současnosti se nedochovaly.

Mapa KČT č. 48

Otevírací doba: volně přístupné
Cenová hladina: zdarma
www.velkedarko.eu

První kostka cukru na světě

Mapa KČT č. 78

Otevírací doba: volně přístupné
Cenová hladina: zdarma
www.kostkovycukr.cz/cs/mesto-dacice/

Dačický cukrovar založený ve třicátých letech 19. století byl druhý na Moravě; prvenství patřilo cukrovaru v blízkém Kostelním Vydří. Ředitel Jakub Kryštof Rad, původem Švýcar, v roce 1841 zkonstruoval stroj na výrobu kostkového cukru, a tehdy světlo světa spatřila první kostka cukru. Za nápad údajně můžeme spíše vděčit ředitelově ženě Julianě, která poté, co se zranila při odsekávání cukru z homole, manželka požádala, aby vymyslel menší balení cukru... O dva roky později se dovážel do Vídně, ovšem cukrovar se už za dalších devět let dostal do úpadku.

V parku u kostela připomíná tuto převratnou událost pomník, samozřejmě ve tvaru kostky cukru. V jižním křídle dačického zámku najdete zajímavou expozici cukrovarnictví.

▲ Unikátní památník kostky cukru najdete v Dačicích

Zbytky železáren u Dolního Bolíkova

Mapa KČT č. 78, 98

Otevírací doba: volně přístupné

Cenová hladina: zdarma

http://cs.wikipedia.org/wiki/Doln%C3%AD_Bol%C3%ADkov

Jedny z největších moravských železáren zahájily provoz roku 1810 v údolí Bolíkovského potoka nad obcí Dolní Bolíkov, asi pět kilometrů severně od Slavonic. K výrobě a zpracování železa sloužily dva hamry a vysoká pec. Jako palivo železářny využívaly dřevěné uhlí získávané v místních hlubokých lesích, železná ruda se vozila od Moravských Budějovic. Po vyčerpání ložisek v sedmdesátých letech 19. století došlo k ukončení provozu. Do dnešních dnů se dochovaly zbytky zdiva budov, náhonu a velice zajímavá struska tyrkysově modré barvy, jejíž zabarvení má na svědomí právě dřevěné uhlí.

Na místo vás z Dolního Bolíkova dovede značená naučná stezka Po stopách Johanna Georga Grassela. Návštěvu míst spojených s působením tohoto loupežníka, jehož jméno stojí za obecně známým slovem „grázl“, můžeme doporučit.

▲ Zajímavě zabarvenou strusku v okolí Bolíkovských železáren najdete dodnes.

Tiskárna Bible kralické v Kralicích

Mapa KČT č. 84

Otevírací doba: celoročně

Cen. hladina: Od 50,- do 99,- Kč

Památník Bible kralické
Martinská 238, 675 73 Kralice nad Oslavou

Tel.: + 420 568 643 619

E-mail: kralice.pamatnik@seznam.cz
www.mzm.cz/pamatnik-bible-kralicke/

Památník Bible kralické se nachází v sousedství bývalé tvrze, v níž pracovala na přelomu 16. a 17. století tajná bratrská tiskárna. Samotná českojazyčná šestidílná Bible kralická patří mezi naše nejcenější knihy. Expozice předvádí originální nalezené litery, drobné pomůcky tiskařů, ale také rekonstrukci dobového tiskařského lisu,

Mosty Velkého Meziříčí na zámku i nad ním

Na zámku ve Velkém Meziříčí můžete navštívit muzejní expozici, jejíž jedna část nese název *Cestou necestou aneb od cest k dálnicím*. Mapuje historii i současnost našich pozemních komunikací, vystaveno je tu i několik desítek modelů mostů. V zámeckém parku pak najdete krytý dřevěný most, složený z původních dvou historických mostů přenesených z Krásnévsí. A konečně nad městem se zvedá jeden z našich nejzajímavějších dálničních mostů nazvaný Vysočina, vysoký 77 metrů o délce 426 metrů z konce osmdesátých let minulého století. Opěrami mostu jsou betonové pilíře, nosnou konstrukci mostovky tvoří dva souběžné ocelové mosty.

▲ Žádný zájemce o mostní stavby jistě nevynechá expozici na zámku ve Velkém Meziříčí.

Mapa KČT č. 84

Otevírací doba: sezonně

Cen. hladina: Od 50,- do 99,- Kč

Muzeum Velkého Meziříčí
Zámecké schody 1200/4, 594 01 Velké Meziříčí

Tel.: + 420 566 522 773

E-mail: muzeumvm@muzeumvm.cz
www.muzeumvm.cz

Kam v okolí?

Zajímavé jsou i další expozice velkomeziříčského zámku – historická, přírodovědná a část zaměřená na kubistický nábytek.

Kam v České republice za technickými památkami

na kterém si můžete vyzkoušet skutečný tisk. Další část je věnovaná životu a dílu Jana Ámose Komenského. Otevřeno je celoročně denně mimo pondělky.

SHUT: 85226353 - tohle je chyba - je použitý stejný obrázek, jako na minulé straně

www.shutterstock.com - 57032185

▲ Rozhledna Babylon v Kromolína sloužila původně také zeměměřičským účelům. Najdete ji na značené turistické cestě z Mohelna do Kralic nad Oslavou.

▲ Od „malého Karlova mostu“ v Náměstí nad Oslavou se otevírá nejkrásnější pohled na místní zámek.

Barokní most v Náměstí nad Oslavou

Přes řeku Oslavu se nedaleko centra Náměstí nad Oslavou klene barokní obloukový silniční most s vyklenutou vozovkou, uloženou na třech trojúhelníkových pilířích. Jeden z našich nejkrásnějších kamenných mostů byl postaven v první polovině 18. století a prošel několika opravami. Ke konci druhé světové války Němci most podminovali a dnes si jej můžete prohlédnout jen díky čtyřem odvažným rodákům, kterým se nálože podařilo zneškodnit.

Ne neprávem se mu říká malý Karlův most. Zasloužila se o to především velice zajímavá sochařská výzdoba.

Mapa KČT č. 84

Otevírací doba: volně přístupné

Cen. hladina: zdarma

www.namestnosl.cz

Kam v okolí?

V žádném případě byste v Náměstí nad Oslavou neměli minout renesanční zámek s unikátní expozicí gobelinů.

www.zamek-namest.cz

Větrný mlýn na kůru v Třebíči

Mapa KČT č. 80

Otevírací doba: nepřístupné

www.mesto-trebic.cz/vetny-mlyn.php

Přímo v Třebíči na Kanciborku u železniční trati Brno–Jihlava a silnice Brno–Telč stojí větrný mlýn z roku 1836 zvaný Stařeček.

Jeho kamenocihelné stěny uzavírá atypická půlkulová střecha, krytá šindelem.

Sloužil pouze k mletí smrkové a borové kůry na tříslu pro místní koželužny. Mlýn nechali postavit majitelé koželužen, což vyvolalo odpor u místních mlynářů, kteří díky nízké produkci vyhnali cenu třísla vysoko. „Klapání tohoto mlýna bude plašit koně, mlýn může způsobit požár celého města. Mlýn jen na mletí kůry je proti přírodě!“ – takové argumenty vytáhli místní mlynáři, aby zabránili stavbě. Pracoval asi padesát

▲ Větrný mlýn na kůru v Třebíči

let, koncem dvacátých let 20. století byl přestavěn na byty. V současnosti není mlýn využíván a uvažuje se o jeho zpřístupnění, byt postrádá jakékoliv vnitřní vybavení.

Cihelny v Čechtíně a Nové Vsi

V Čechtíně stojí dobře zachovaná kruhová pec na pálení cihel s výrazným komínem, která sloužila až do roku 1979. Další podobný objekt,

oválná čtrnáctikomorová cihlářská pec z 2. poloviny 19. století, je jižně odtud v Nové Vsi u bývalého vápencového lomu. Oba objekty se nacházejí na soukromých pozemcích, byt ve druhém případě jde o jezdecký

klub a rekreační areál otevřený veřejnosti. Při návštěvě proto respektujte případná omezení.

Mapa KČT č. 79

Otevírací doba: volně přístupné
Cenová hladina: zdarma

Huť Jakub v Tasicích

Mapa KČT č. 43

Otevírací doba: sezonní

Cenová hladina: od 50.- do 99.- Kč

Huť Jakub

Tasice 1, 584 01 Ledč nad Sázavou

Tel.: + 420 569 727 139, + 420

732 501 816, + 420 774 813 851

E-mail: sklarna.tasice@o2active.cz

www.tasice.cz

Kam v okolí?

Jeden z tasických lustrů, vyrobený v období mezi lety 1821–1844, kdy sklárnu provozovali bratři Josef a Antonín Hofmanové, dodnes visí v kostele Zvěstování Panny Marie v Bohdanci, jen 3 km severozápadně od Tasic.

Výjimečný sklářský skanzen byl zřízen na začátku našeho století v Tasicích nedaleko Ledče nad Sázavou. Tasiccká sklářská huť nese jméno Jakub, ale i když byla zřízena už v roce 1796, jde o pojmenování poměrně nové. Je totiž odvozeno od televizního seriálu Synové a dcery Jakuba Skláře, který se tu kdysi natáčel. Prvním hutníkem byl na přelomu 18. a 19. století pan Ferdinand Čapek, jemuž se podařilo tasiccké sklo proslavit nejprve ve Vídni a poté i v dalších evropských zemích. Výroba skla v huti běžela pod různými majiteli s několika přestávkami až do roku 2002. Ze zdejších proslavených výrobků je možné zmínit

Fiolník

Významné ložisko železné rudy bylo už od 16. století těženo pod vrchem Fiolník u Vlastějovic, německy příznačně nazývaných Hammerstadt. Horníci postupně pod zemí vyrubali kromě štol a šachet i několik velkých komor, jejichž rozměry se dají počítat v desítkách metrů. Důl je ale od roku 1967 uzavřen a není přístupný, postupně jej navíc narušuje postup kamenolomu na jižním úbočí kopce.

Mapa KČT č. 43

Otevírací doba: nepřístupné

Cenová hladina: nepřístupné/zdarma

třeba skleněné lustry, vázy pro prezident-

ský palác v Mexiku, ale též kvalitní broušené laboratorní a umělecké sklo. Expozice byla zřízena nedlouho po ukončení činnosti huti a představuje autentickou ukázkou sklářského provozu.

V rámci prohlídky uvidíte většinu areálu včetně hutní haly s dřevěným stropem pocházejícím z roku 1821 a budete mít také možnost pořídit si některé výrobky současných českých uměleckých sklářů.

Mapa KČT č. 44

Otevírací doba: sezonní

Cenová hladina: zdarma

Muzeum vah – Miroslav Moravec

Holušice 24, Humpolec 396 01

Tel.: + 420 607 140 322

E-mail: moravec.vahy@seznam.cz

www.muzeumvahy.nafotil.cz

Kam v okolí?

Městské muzeum v Humpolci nese jméno dr. Aleše Hrdličky, významného českého antropologa. Antropologický a etnografický je orientována i velká část jeho stálých expozic, zvláštní pozornost je věnována zejména severoamerickým indiánům.
<http://infohumpolec.cz/muzeum/>

Muzeum vah v Humpolci

Soukromé muzeum vah zřídil v Humpolci sběratel Miroslav Moravec. Kromě vah kuchyňských, které jsou v našich domácnostech nejrozšířenější, vystavuje i třeba váhy poštovní, lékárenské nebo laboratorní, váhy na střelný prach nebo na mince a další typy zařízení, jejichž účelem bylo tak nebo onak určit hmotnost nějakého předmětu, hmoty nebo osoby. Sběrka v současnosti obsahuje už přes tisíc kusů vah, o závažích nemluvě. Otevřeno je vždy od května do září v neděli a ve středu odpoledne. Vstupné je dobrovolné.

Štůly

Poblíž hradu Orlík zůstaly v lese zachovány povrchové stopy po středověké těžbě zlata. Můžete tu narazit na pinky, haldičky, zbytky vodních přivaděčů a nehluboké úzké povrchové dobývky sledující žílu. Provede vás tudy naučná stezka Březina.

Mapa KČT č. 44, č. 46

Otevírací doba: volně přístupné

Cenová hladina: zdarma

▲ Středověká dobývka v lokalitě Na Štůlách přemostěná kamenným celíkem.

Středověké podzemí Světlé nad Sázavou

Mapa KČT č. 46

Otevírací doba: sezonně
Cen. hladina: Do 49,- Kč
Turistické informační centrum
Náměstí Trčků z Lípy 16, 582
91 Světlá nad Sázavou

Tel.: + 420 569 496 676

E-mail: info@svetlans.cz

www.kyticesvetla.cz/sluzby/prohlidky-stredovekeho-podzemí/

Kam v okolí?

Na renesančním zámku ve Světlé nad Sázavou můžete navštívit expozici Světelska.
www.svetlans.cz

Pod historickým centrem Světlé nad Sázavou se nachází podzemní prostory, vybudované v 15. století. Stropy a stěny vytesané do klenby jsou skvělou ukázkou středověkých razících prací. V nedávné době došlo k částečnému vyčištění a zpřístupnění více jak dvou set metrů podzemí. Prohlídku lze absolvovat od září do června každé úterý ve 13 hodin, v červenci a srpnu od úterý do pátku v 10 nebo 13 hodin, v sobotu pak v 9, 11 a 13 hodin.

Z průmyslových odvětví má v okolí Světlé bohatou tradici zejména těžba kamene a sklářství, které v nedávné době prošlo svoji nehlubší krizí a útlumem výroby.

Ve Světlé se dokonce dlouhou dobu také brousily a zpracovávaly polodrahokamy, především české granáty.

▲ Asi deset kilometrů jihovýchodně od Humpolce stojí na řece Želivce zajímavá hráz z lomového kamene vodního díla Sedlice.

Pelhřimov plný rekordů a kuriozit

Mapa KČT č. 44

Otevírací doba: sezonně

Cen. hladina: Do 49,- Kč

Muzeum rekordů a kuriozit

Palackého 47, 393 01 Pelhřimov

Tel.: + 420 565 321 327,

+ 420 777 601 304

E-mail: muzeumrekordua-kuriozit@dobryden.cz

www.muzeumrekorduaakuriozit.cz

Zlaté české ručičky

Nábřeží rekordů a kuriozit 811

393 01 Pelhřimov

Tel.: + 420 565 321 2287,

+ 420 775 966 303

E-mail: agentura@dobryden.cz

www.muzeumrekorduaakuriozit.cz

Kam v okolí?

V Pelhřimově můžete také navštívit Muzeum strašidel ve středověkém sklepení nebo se potěšit nádherným výhledem na okolí i město samotné z věže kostela sv. Bartoloměje. Doporučit můžeme také velmi zajímavou Stezku po stavebních slozích, která vás názorně seznámí se všemi přítomnými slohy ve městě.
www.pelhrimovsko.cz/strasidla
www.pelhrimovsko.cz/cz/188-74-turisticky-servis/vyhledkova-vez.htm
www.mikroregion.pel.cz/stezka

Historicky zajímavé město Pelhřimov chránily od středověku hradby. Z nich se dochovaly už jen zbytky opevnění se dvěma branami a baštou, pocházející ze 14. až 16. století. Rynářská (Horní) brána s třípatrovou věží s cimbuřím má podobu z konce 16. století. V Jihlavské (Dolní) bráně, hranolové pětipatrové stavbě s věžičkou z pozdější doby, sídlí dnes **Muzeum rekordů a kuriozit**, zajímavost evropské úrovně. V nedaleké budově u nábřeží najdete druhou expozici nazvanou Zlaté české ručičky. Představuje řadu velice zajímavých exponátů, z nichž velkou část lze považovat i za rarity technické, například celodřevěné jízdní kolo, nejmenší motorku v Evropě nebo nejmenší kolo Evropy.

Expozice **Zlaté české ručičky** vás okouzlí třeba největším nerezovým trychtýřem, čajovou konvicí na 640 litrů, obří takřka šestimetrovou tužkou nebo nejmenší zcela funkční mobilní pálenicí. Muzea ve městě spojuje dvoukilometrový okruh nazvaný Procházka českou knihou rekordů.

Štáflova bašta v Havlíčkově Brodu

Z poměrně rozsáhlého opevnění města vybudovaného do poloviny 14. století se zachovaly jen malé části na jižní straně a jediná bašta nazvaná Štáflova podle malíře Otakara Štáfla, který má v jejích prostorách památník doplněný také dokumentací historického opevnění. Původní opevnění zesílené ještě o století později kromě hradeb tvořily dvě brány a čtyři bašty. V období třicetileté války Švédové větší část pobořili. Expozice je individuálně přístupná přes **Městské informační centrum**.

Otevírací doba: individuálně

Cen. hladina: Do 49,- Kč

<http://mic.muhb.cz/>

Mapa KČT č. 45

Otevírací doba: volně přístupné

Cenová hladina: zdarma

Kam v okolí?

Nedaleko odtud po proudu Chrudimky je nevelká vodní nádrž Křižanovice I. Nad ní se na ostrohu v 1. století př. Kr. nacházelo keltské oppidum, dnes známé podle přílehlé obce jako České Lhotice. Prochází přes něj naučná stezka a v Nasavrkách podnikla jeho existence také vznik archeoskanzenu, provozovaného občanským sdružením Boii. <http://www.boii.cz/>

potrubním přivaděčem dlouhým 1 280 metrů. Dřevo je pro podobné účely nezvyklý materiál, použito bylo proto, aby nedošlo k příliš velkému zatížení podloží. Pod výtokem z elektrárny vznikla v roce 1947 ještě vyrovnávací nádrž Seč II, která je ale podstatně menší.

Vodní nádrž Seč

Jedním z nejvýznamnějších a neznámějších vodních děl na Vysočině je údolní přehradní nádrž Seč. Její hráz je 37 metrů vysoká a 160 metrů dlouhá a byla vystavěna z libkovské žuly v letech 1925–1934. V úzkém údolí řeky Chrudimky může zadržet až 22 milionů metrů krychlových vody. Sečská nádrž sloužila původně především jako vodní zdroj a ochrana před povodněmi, za 2. světové války k ní ale byla přistavěna i elektrárna, která byla dokončena v roce 1946. Voda je k ní od hráze po povrchu vedena unikátním, z větší části dřevěným

▲ Hráz vodní nádrže Seč

Vodní nádrž Pařížov

Na západ od Seče přetíná říčku Doubravu hráz vodní nádrže Pařížov. Slouží především k ochraně před povodněmi a je jednou z našich prvních nádrží tohoto zaměření. Byla vybudována už v letech 1909–1913 v reakci na sérii katastrofálních povodní, ke kterým došlo v posledním desetiletí 19. století. Její kamenná hráz má výšku 31 metrů a je

schopná zadržet až 1 770 tisíc metrů krychlových vody.

Od roku 1992 je zde i malá vodní elektrárna.

Mapa KČT č. 44, 46

Otevírací doba: volně přístupné

Cenová hladina: zdarma